

Ålands fredsinstitut

NGO in Special Consultative Status with the Economic and Social Council of the United Nations

Nordens fredsprofil måste diskuteras

Nu diskuteras ökat nordiskt samarbete inom utrikes- och försvarspolitiken och en nordisk försvars- och säkerhetsidentitet. Relationen till en nordisk fredsprofil är oklar. Vill Norden vara och uppfattas som en fredsregion? Hur kan det i så fall uppnås?

Att de nordiska länderna sedan 1815 löst sina konflikter med fredliga medel och satsat på samarbete snarare än konflikt är grunden till att Norden av tradition betraktats och betraktat sig som en fredsregion. De nordiska länderna har också haft rykte om sig att vara relativt neutrala och humanistiska i sina externa relationer. Det finns nordiska erfarenheter av processer som kan bidra till fredlig samhällsutveckling även inrikes, exempelvis parlamentarisk kultur, samarbeten på många nivåer, arbete för jämställdhet och ett starkt civilsamhälle. De nordiska länderna accepterar avvikelser från normen, som minoritetsskyddsregimer, självstyrelsemodeller och demilitariserade områden. Den nordiska modellen kan tolkas som en strävan efter fred i bredare bemärkelse; social fred och rättvisa inom ett samhälle.

Bilden av Norden som en fredsregion har aldrig varit entydig. De senaste årtiondenas förändringar både inom länderna och i utrikespolitiska ageranden har gjort den än mer ifrågasatt. Länderna ställs idag inför stora utmaningar med att hantera interna spänningar i pluralistiska och globaliserade samhällen. Utrikespolitiskt anses neutraliteten försvagad och nordiskt deltagande i militära insatser utomlands har ökat.

Flera nordiska länder vill profilera sig som fredsmedlare, men går den fredliga ambitionen igen i andra sammanhang? Arbetar Norden för minskad våldsanvändning internt och i internationella sammanhang? Bör man tydligare värna folkrättsliga överenskommelser om restriktiv användning av militärt våld? Har vi full fred inom våra egna nordiska samhällen? Och hur förhåller man sig till internationell vapenhandel och nedrustningsambitioner?

Diskussioner om ökat militärt, säkerhetspolitiskt och försvarspolitiskt samarbete förs ofta på högsta nivå, med utgångspunkt i utrikespolitik och upplevda nya säkerhetshot. Det är viktigt att skifta perspektiv. Fred är inte bara en utrikespolitisk fråga för makthavare, även civilsamhället bör delta i diskussioner som inte bara handlar om hot utan även om fred och fredliga möjligheter. För att främja en nordisk identitet som fredsregion och fredsskapare måste man våga kritiskt granska interna samhällsprocesser. Hur kan vi förklara det långvariga nordiska samarbetet? Hur kommer det sig att de nordiska länderna löser sina meningsskiljaktigheter på fredligt sätt? Vad finns det för möjligheter till ökat fredsarbete i externa relationer, men också inom de nordiska samhällena och länderna emellan?

Ålands fredsinstitut har för Nordiska rådet föreslagit ett årligen återkommande nordiskt fredsforum där politiker, diplomater, forskare från olika discipliner och representanter för civilsamhället från de nordiska länderna kan samlas för att diskutera Nordens förhållande till fred, historiskt och i nuet, i teori och praktik, internt och i externa relationer.

Åland fungerar idag som en internationell mötesplats och Ålandsexemplet som inspirationskälla för aktörer som strävar efter fred och konfliktlösning. Ålands fredsinstitut bedriver forskning om det så kallade Ålandsexemplet och dess komponenter; demilitarisering, neutralisering, självstyrelse och minoritetsskydd. På samma sätt kan nordiska erfarenheter analyseras ur fredsperspektiv och ge ökad förståelse av hur Norden kan utvecklas i fredlig riktning internt och samtidigt bidra till fredliga lösningar av konflikter runt om i världen.

26.11.2012

Docent Sia Spiliopoulou Åkermark, direktör
Susann Simolin, informationsansvarig
Ålands fredsinstitut